

Ochrona i ewidencja zabytków

Ochrona i gminna ewidencja zabytków po zmianach z 2026 r. Jak włączać i wyłączać karty obiektów z GEZ, zawiadamiać właścicieli, aktualizować ewidencję oraz wypełniać karty adresowe? Jak postępować z obiektami zniszczonymi, nieistniejącymi i stanowiskami archeologicznymi?

Wideoszkolenie PCC Poland skierowane do pracowników administracji publicznej, urbanistów, architektów, osób zajmujących się ochroną zabytków, sporządzaniem GEZ, programem ochrony zabytków, planowaniem przestrzennym i urbanistyką w pracy zawodowej.

Zmiany obowiązujące od 3 czerwca 2026 r. - kiedy w sprawach dotyczących zabytków stosuje się milczące załatwienie sprawy, jak liczyć termin 60 dni i kiedy WKZ może wnieść sprzeciw?

Program szkolenia powstał na podstawie dziesiątek rozmów z pracownikami urzędów z całej Polski, którzy odpowiadają za ochronę zabytków, prowadzenie i aktualizację gminnej ewidencji zabytków, przygotowywanie kart adresowych oraz współpracę z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Podczas szkolenia omówimy aktualne zasady włączania obiektów do GEZ, sporządzania nowych kart oraz wyłączania kart obiektów zniszczonych, nieistniejących lub ujętych w ewidencji na podstawie błędnych danych. Wyjaśnimy, jakie znaczenie dla gmin ma wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczący GEZ, kiedy należy indywidualnie zawiadomić właściciela, a kiedy można zastosować obwieszczenie w BIP. Pokażemy również, jak prawidłowo aktualizować i synchronizować GEZ z wojewódzką ewidencją oraz rejestrem zabytków, jak wypełniać i aktualizować karty adresowe zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz jak postępować ze stanowiskami archeologicznymi. Omówimy także zmiany obowiązujące od 3 czerwca 2026 r., dotyczące procedur konserwatorskich i milczącego załatwienia wybranych spraw. Na praktyczne pytania uczestników odpowie doświadczony prelegent, który na co dzień odpowiada za gminną ewidencję zabytków i zagadnienia planowania przestrzennego.

W programie m.in.:

- Zmiany obowiązujące od 3 czerwca 2026 r. - kiedy w sprawach dotyczących zabytków stosuje się milczące załatwienie sprawy, jak liczyć termin 60 dni i kiedy WKZ może wnieść sprzeciw?
- Jak po wyroku Trybunału Konstytucyjnego prawidłowo włączać obiekty do GEZ? Jak zawiadamiać właściciela i dokumentować wartości zabytkowe obiektu, aby ograniczyć ryzyko podważenia czynności gminy?
- Jak wyłączyć kartę obiektu z GEZ, gdy obiekt został zniszczony, nie istnieje albo został ujęty przez pomyłkę? Czy trzeba wykazać utratę lub brak wartości zabytkowych i jakie dokumenty należy zgromadzić?
- W jakiej formie przyjmować i aktualizować GEZ? Czy zabytki nieruchome i stanowiska archeologiczne można objąć jednym zarządzeniem, czy należy przygotować odrębne akty i wykazy?
- Kiedy trzeba indywidualnie zawiadomić właściciela, a kiedy wystarczy obwieszczenie w BIP? Jak postępować przy aktualizacji istniejących kart, wspólnocie mieszkaniowej, śmierci właściciela lub nieuregulowanym stanie prawnym?
- Jak często aktualizować GEZ i synchronizować ją z rejestrem oraz WEZ? Co zrobić, gdy obiekt zostanie wpisany do rejestru lub WEZ bezpośrednio po aktualizacji ewidencji albo gmina nie otrzyma

informacji od WKZ?

- Jak prowadzić karty adresowe i dokumentację stanowisk archeologicznych? Kiedy należy sporządzić nową kartę, czy wskazywać numer działki oraz jakie ograniczenia wynikają ze stanowiska archeologicznego i jego strefy ochrony w MPZP?

Wzory pism, jakie otrzymają uczestnicy:

- wzór wniosku o wpisanie do rejestru zabytku,
- wzór wniosku o wypisanie z rejestru zabytku,
- wzór karty adresowej,
- wzór uchwały w sprawie przyjęcia zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub rabaty budowlane przy budynkach.
- wzór uchwały w sprawie przyjęcia gminnego programu opieki nad zabytkami

Szczegółowy program szkolenia:

NOWOŚCI W PROGRAMIE - Zmiany w przepisach dotyczących ochrony zabytków od 3 czerwca 2026 r.

- Milczące załatwienie sprawy w ochronie zabytków – kiedy brak sprzeciwu WKZ w ciągu 60 dni oznacza możliwość przeprowadzenia planowanego działania?
- Jak prawidłowo dokonać zgłoszenia i od którego momentu liczyć termin 60 dni?
- Kiedy WKZ może wnieść sprzeciw i jakie skutki ma niekompletne zgłoszenie?
- Roboty budowlane w otoczeniu zabytku po zmianach – kiedy stosuje się zgłoszenie, a kiedy nadal wymagane jest pozwolenie?
- Urządzenia techniczne, klimatyzacja, fotowoltaika, pompy ciepła, reklamy, tablice i napisy na zabytkach po zmianach z 2026 r.
- Jedna decyzja dotycząca usunięcia drzew lub krzewów z parku, ogrodu albo innej formy zaprojektowanej zieleni wpisanej do rejestru.

1. Wyrok TK z 11 maja 2023 r., P 12/18, oraz aktualne zasady włączania obiektów do GEZ, zawiadamiania właścicieli i zapewnienia im ochrony prawnej, nowelizacje dotyczące ochrony zabytków oraz kwestie prawne związane z zabytkami

- Czego dokładnie dotyczy wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie gminnej ewidencji zabytków?
- Z czym wiąże się wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnośnie zabytków? Jakie konsekwencje za sobą niesie?
- Czy wyrok Trybunału unieważnia gminną ewidencję zabytków?
- Niezgodność z Konstytucją, więc jak prowadzić ewidencję, aby była prowadzona zgodnie z prawem?
- Czy wyrok Trybunału zmienił obraz czynności we wpisach i formalizacji gminnej ewidencji?
- Czy wyrok trybunału dotyczy też osób prywatnych?
- Jak uniknąć pozwów dotyczących ewidencji zabytków, po wyroku Trybunału Konstytucyjnego?
- Czy zabytki wpisane do GEZ pozostaną bez ochrony?
- Kiedy można podejmować prace budowlane bez opinii konserwatora, czy zawsze konserwator musi wyrażać zgodę w każdej kwestii?
- Czy są wprowadzone nowe lub zmienione istniejące przepisy regulujące amatorskie poszukiwania zabytków w Polsce ?

- Jak brzmi uchwała o przyznaniu wsparcia dot. zabytków?
- Jakie są prawa i procesy budowlane związane z zabytkami?
- Jak datować zabytki, które są tylko w gminnej ewidencji, a nie ma ich w rejestrze? Jakie załączniki są potrzebne? Czy tak samo podchodzić do tych zabytków, jak do tych, które są wpisane w rejestr zabytków?
- Czy jest przepis prawny, który umożliwiłby urzędnikowi zweryfikowanie lub udokumentowanie zabytku prywatnego? Jeżeli nie, to jak to obejść?
- Jakie są przepisy prawne związane z zabytkami?
- Co zrobić, gdy właściciele zabytków uniemożliwiają/blokują dostęp do dokumentacji zabytku lub po prostu nie chcą udostępnić dokumentacji lub uniemożliwiają kontrolowanie dbałości o zabytek/stanu zabytku?
- Czy jest sens oznaczania zabytków, czy to nie budzi pokusy dla złodziei itd.?
- Czy w gminie musi być wyznaczona osoba, która ma zajmować się ewidencją zabytków?
- Jak jest z ewidencjami, które funkcjonują od wielu lat? Zostały opracowane w momencie, gdy nie było wytycznych, co do przyjęcia ewidencji
- Czy reforma planowania przestrzennego ma wpływ na zmianę przepisów odnośnie ochrony zabytków?
- Jak prawnie przejść nieporozumienia na linii gmina – konserwator, gdy jedna strona uznaje obiekt za zabytek, a druga nie?
- Jak rozumieć przepisy nowelizacji Ustawy z dn. 29 sierpnia 2004 r. o charakterystyce energetycznej budynków z punktu widzenia obiektów zabytkowych?
- Jaka jest rola gminy w ochronie zabytków?
- Jaki jest podział kompetencji między administracją rządową a samorządową odnośnie ochrony zabytków?
- Co w przypadku niepoinformowania właściciela zabytku o wpisie jego obiektu do ewidencji?
- Czy w przypadku, gdy zabytek jest zniszczony np. kapliczka, to żeby przeprowadzić rewitalizację należy pytać o zgodę konserwatora?
- Jeżeli obiekt jest wpisany do ewidencji, ale nie do rejestru, czy w takim wypadku należy podejmować z konserwatorem decyzję o prace budowlane?
- Zabytki techniki: co zrobić z nimi, czy to porządkować?
- Konserwator widzi potencjał, a obiekt się rozpada, więc jak do tego podejść?
- Dlaczego rejestr zabytków jest ujawniony, a ewidencje nie?

2. Wykreślenie z ewidencji zabytków. Jak „pozbyć się” zabytku?

- Jak wykreślić zabytek z ewidencji?
- Na jakich zasadach zachodzi wykreślenie z ewidencji?
- Jak „obejść” ten proces, aby był szybszy?
- Co zrobić, gdy obiekt jest wpisany do rejestru zabytków, ale np. właściciel nie żyje, jak w takim wypadku wykreślić obiekt?
- Czy zmieniły się zasady wykreślenia z gminnej ewidencji zabytków?
- Jak wykreślić z ewidencji zabytków, gdy obiekt jest zdewastowany ?
- Jak wykreślić z ewidencji, gdy wiele osób jest właścicielami?
- Co z wykreśleniem zabytków, które są w rejestrze i ewidencji, ale fizycznie już nie istnieją, bo np. uległy zburzeniu w wypadku samochodowym (np. kapliczka)?
- Z jakich przyczyn możemy wykluczyć zabytek z ewidencji?

- Wzór wniosku o wykreślenie z rejestru zabytku i dokładne wyjaśnienie, jak ten wzór uzupełnić
- Czy mocno zniszczone zabytki nadal powinny być wpisane w rejestr?
- Co robić, gdy mieszkańcy burzą się, że dany obiekt jest uznawany za zabytek?
- Czy powinno się wydać nowe zarządzenie, jeżeli konserwator wyraził zgodę na usunięcie z ewidencji?
- Co ze sprzedażą zabytku?
- Czy powinno się wprowadzać nowe zarządzenie, gdy zabytek jest wpisany do rejestru, ale fizycznie nie istnieje?

3. Stanowiska archeologiczne

- Kto wyznacza stanowiska archeologiczne?
- Czy stanowiska archeologiczne są edytowalne?
- Co ze stanowiskami archeologicznymi, które są wpisane do gminnej ewidencji zabytków, a kartami tych stanowisk?
- Jak przypisać do konkretnej karty konkretny teren, gdy nie ma to przełożenia na dokładne tereny?
- Jak poradzić sobie z rozbieżnością odległości na mapach?
- Co robić, gdy obszary ochrony stanowisk archeologicznych są problemowe do dokładnego znalezienia?
- Co robić w sytuacji, gdy konserwator wydaje zlecenie na konkretną działkę a stanowisko archeologiczne zahacza o tę działkę, nie ma podziałów ewidencyjnych i przez topografię nie jest w stanie stwierdzić, czy obejmuje tę działkę czy nie?
- Czy urzędnicy powinni nadzorować roboty archeologiczne?
- Dlaczego lokalizacja stanowiska archeologicznego nie jest podawana?
- Jak wygląda rejestr zabytków archeologicznych?
- Jak radzić sobie z obszarami ochrony stanowisk archeologicznych?
- Jak poprawnie zapisywać odległości na mapach?
- Co zrobić z problemem dotyczącym rozbieżności lokalizacji stanowisk archeologicznych, gdy urzędnicy nie trafiają na lokalizację, archeologom na mapie wychodzi, że mają stanowisko archeologiczne, a konserwator mówi inaczej?
- Czy lokalizacja stanowiska archeologicznego powinna być dokładnie podawana?

4. Aktualizacja GEZ i synchronizacja ewidencji gminnej z rejestrem konserwatora

- Jak robić aktualizacje ewidencji?
- Jakie są kroki postępowania w aktualizacji GEZ?
- W jaki sposób synchronizować ewidencję gminną z tym, co jest dostępne, a z tym, co jest u konserwatora? Np. gdy jest dokument, na którym bazujemy i według nas budynek znajdował się na obszarze chronionym, a przyszło pismo od konserwatora, które mówiło, że nie jest chroniony?
- Co z ewidencjami, które zostały przyjęte wiele lat temu? Czy ma być przyjęta zarządzeniem prezydenta/burmistrza/wójta, uchwałą czy w inny sposób? Konserwator wymaga, aby te zabytki przyjmować na nowo, natomiast radca prawny uznał, że nie ma podstawy do tego, aby tworzyć tę ewidencję na nowo?

5. Karty adresowe, jak prowadzić, jak edytować

- Jak wypełniać karty adresowe? Jak uniknąć dodatkowych kosztów związanych z wynajęciem firmy zewnętrznej do sporządzania gminnej ewidencji zabytków?
- Jaki jest koszt opracowania kart?
- Jak zmniejszyć koszt opracowania kart?
- Jak uniknąć problemów z weryfikacją związaną z identyfikacją zabytku? Gdy podana jest nazwa albo zdjęcie i okazuje się, że weryfikacja sprawia problemy
- Co powinny zawierać karty obiektu? Czy muszą być szczegółowe?
- Co z kartami adresowymi zabytków ruchomych np. obrazy? Czy dając to do publicznej wiadomości, to sam zaprasza złodzieja?
- Wytyczne rejestru, w jakim charakterze prowadzić kartę adresową, co trzeba tak zawierać?
- Jak dokonywać aktualizacji karty adresowej?
- Jak mają wyglądać karty adresowe według nowych wytycznych?
- Wzór praktyczny karty adresowej, pokazanie jak ją wypełnić itd.
- Jaki jest charakter prawny włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków?

6. Jak wpisuje się obiekty do ewidencji? Cały proces tworzenia ewidencji oraz kwestie prawne związane z ewidencją zabytków

- Jaka jest procedura wpisu do gminnej ewidencji zabytków?
- Jak odróżnić gminną i wojewódzką ewidencję?
- Kryteria wyboru, zaliczania do ewidencji gminnej, na co zwracać, gdzie jest granica, co się kwalifikuje, a co nie?
- Jak wygląda formalizacja gminnej ewidencji?
- Czy zmieniły się zasady ujęcia gminnej ewidencji zabytków?
- Jakie są skutki prawne źle przeprowadzonej ewidencji?
- W jaki sposób zaliczamy zabytkowy obiekt do ewidencji?
- Ewidencja zabytków a plan ogólny, miejscowe przeniesienie zapisów z planu ogólnego na plan miejscowy.
- W jaki sposób powinna być zgłaszana ewidencja? Sposób przyjmowania ewidencji przez gminy.
- Czy jeżeli obiekt nie jest wpisany do ewidencji, ale teoretycznie powinien być, to czy powinniśmy się wychylać i rozpocząć?
- Jakie są zasady postępowania w przypadku wpisu do gminnej ewidencji obiektów, które są wyznaczone przez prezydenta/burmistrza/wójta?
- Jak archiwizować ewidencje?
- Jaka jest rola konserwatora w ochronie zabytków w trakcie sporządzania planu miejscowego i w trakcie opracowania decyzji o warunkach zabudowy?
- Podziały ewidencji: czy obejmuje strefę ochrony?
- Jakie są konsekwencje wpisu do gminnej ewidencji?
- Czy jeżeli mogła nie jest wpisana do ewidencji, ale teoretycznie powinna być, to czy urzędnik powinien to zrobić na własną rękę?

7. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego jako forma ochrony zabytków

- Czym jest gminny program opieki nad zabytkami? Jaki posiada status prawny i charakter czasowy?

- Co powinien zawierać plan opieki nad zabytków?
- W jaki sposób chronić zabytek?
- Jak utworzyć program opieki nad zabytkami?
- Co powinien zawierać program opieki nad zabytkami?
- Jak prowadzić program opieki nad zabytkami?
- Jakie są kroki postępowania w przypadku utworzenia programu opieki nad zabytkami?
- Jak należy zachować terminy ustawowe?
- Jak powinien wyglądać spis treści?
- Do kogo przekazać program opieki nad zabytkami, aby go zweryfikować?
- Co z decyzjami o warunkach zabudowy sporządzonymi w skali 1:1000 a kartami adresowymi, które są niejednokrotnie sporządzane na mapach topograficznych w skali 1:10000 lub 1:100000?
- Jak radzić sobie z planowaniem przestrzennym?
- Jak prawidłowo „nanieść” zabytek na plan?
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego jako forma ochrony zabytków.
- Przykładowe ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczące ochrony konserwatorskiej.
- Jakie są prawa i procesy budowlane odnośnie zabytków?
- Kiedy można podejmować prace budowlane bez opinii konserwatora, czy zawsze konserwator musi wyrażać zgodę w każdej kwestii? Czy wójt może podejmować decyzje bez konsultacji z konserwatorem?

8. Rewitalizacja obiektów, skąd brać fachowców i środki na to?

- Skąd brać dofinansowania na zabytki?
- Składanie pism z prośbą o pozyskiwanie środków
- Dbanie o zabytki, zależy od stawki budżetowej, jak więc dobrze zainwestować w renowację zabytków?
- Jak pozyskiwać środki na rewitalizację, konserwację?
- Które rodzaje robót podlegają dofinansowaniu, a które nie?
- Dotacja i utrzymanie zabytku
- Jakie są zasady finansowania w kwestii zabytków?
- Co z rewitalizacją zabytków, które należą do właściciela prywatnego?
- Co zrobić, jakich materiałów używać do utwardzania alejek, czyli w sumie do rewitalizacji, skąd brać fachowców i środki na to? Największy problem z inwestycjami dotyczący parków zabytkowych, niektóre są w złym stanie, wymagają np. zmiany alejek, podpowiedzenie dobrych rozwiązań.

9. Jak zmusić właścicieli prywatnych zabytków do dbania o nie? Postępowanie mandatowe i prawne sposoby

- Współpraca z prywatnymi właścicielami zabytków: jak namawiać do dbania i korzystania z pomocy?
- Jakie są umocowania prawne, aby móc wyegzekwować prace, żeby zadbali o zabytek?
- Jak podejść do mandatowania w gminnej i w wojewódzkiej ewidencji? Jak postępować?
- Czy można wydać mandaty za zaniedbywanie, jeżeli zabytek jest prywatny, ale wpisany w rejestr?
- Co jeżeli obiekt jest prywatny i nie ma możliwości wejścia, żeby zrobić dokumentację itd., ustawa niby jest, ale jest problem z jej interpretacją.

- Co robić, gdy należy zidentyfikować i udokumentować zabytek, ale właściciel obiektu uniemożliwił wejście na teren?
- Jak wyegzekwować należności za zabytki chronione planem oraz niechronione planem?

10. Rozróżnienie zabytków na ruchome, nieruchome i archeologiczne

- Jakie są podstawowe i szczegółowe różnice między zabytkami ruchomymi, nieruchomymi i archeologicznymi?
- Czym charakteryzuje się zabytek ruchomy?
- Czym charakteryzuje się zabytek nieruchomy?
- Czym charakteryzuje się zabytek archeologiczny?
- Co z obszarami zabytkowymi, które nie są określone walorami historycznymi? Jak je rozpoznać?

11. Precyzyjne rozpoznanie pojęć. Jak rozróżnić prace konserwatorskie, restauratorskie a budowlane?

- Czym jest praca konserwatorska?
- Czym charakteryzuje się praca restauratorska?
- Czym wyróżnia się praca budowlana?
- Jakie są konsekwencje prawne, w zależności do których prac wymaga się rozróżnienia, z jakimi pracami mają do czynienia ?
- Jak precyzyjnie rozróżnić prace konserwatorskie, restauratorskie a budowlane?

12. Plany ochrony zabytków w przypadku konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

- Opracowanie planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, jeżeli nie zostały one opracowane wcześniej oraz ich aktualizacji.
- Jak zapobiegać i prowadzić prace przygotowawcze - w czasie poprzedzającym wystąpienie konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej?
- Jak reagować w czasie wystąpienia i trwania konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej?
- Zabezpieczenie i dokumentowanie - po ustąpieniu konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej.
- Jak kontrolować i doskonalić stan techniczny zabytków?

13. "Estetyka zabytków". Instalacja fotowoltaiczna na zabytku. Jak maskować anteny na zabytkach?

- Fotowoltaika na dachach gminnej ewidencji zabytków, zalecenia, jak postępować z fotowoltaiczną instalacją?
- Od czego zależy możliwość instalacji fotowoltaicznej na zabytku?
- Co trzeba zrobić, aby zainstalować panele fotowoltaiczne na zabytku?
- Aspekty prawne zastosowania fotowoltaicznej instalacji w obiektach zabytkowych
- Maskowanie anten na zabytkach

14. Pytania urzędów dotyczące ochrony i ewidencji zabytków:

- Jaki przepis ustanawia, że trzeba uzgodnić / zaopiniować z konserwatorem zabytków tworzoną gminną ewidencję zabytków, która jest tworzona na podstawie wojewódzkiej ewidencji zabytków?
- Co w przypadku ujęcia w GEZ obiektu, który został wpisany przez pomyłkę? Czy przy wykreślanu go trzeba udowodnić, że obiekt nie posiada wartości zabytkowych?
- Czy gmina może starać się o wykreślenie obiektu z wojewódzkiej ewidencji?
- Co z ociepleniem budynku wpisanego do WEZ bez zgłoszenia?
- Jakie są inne formy wsparcia dla właścicieli odnośnie budynków wpisanych do GEZ?
- Czy uchwała jest obligatoryjna dla każdej gminy?
- Czy można udzielać dotacji dla zabytków wpisanych tylko do GEZ?
- Czy remont dachu, który jest niezbędny ze względu na zagrożenie życia, też wymaga zgody? Co, jeżeli właściciela nie stać na wymianę dachu zgodnie z wytycznymi konserwatora?
- Co w przypadku, gdy organ administracji architektoniczno-budowlanej nie posiada informacji o obiektach wpisanych do GEZ i w związku z tym pozwolenia na rozbiórkę takich obiektów wydawane są bez uzgodnienia z WKZ?
- Co w przypadku, gdy w 1993 r. została wydana decyzja na rozbiórkę zabytku wpisanego do rejestru, ale nie została ona wykonana? Obecny stan techniczny zagraża bezpieczeństwu w ruchu pieszym i drogowym, a WKZ nie chce wyrazić zgody na rozbiórkę ze względu na dużą rangę obiektu. WKZ proponuje, żeby gmina wykupiła ten zabytek lub żeby przenieść go do lokalnego skansenu. Kto miałby wtedy finansować przeniesienie zabytku? Co musiałoby się wydarzyć, żeby WKZ wyraził jednak zgodę na rozbiórkę?
- Co, jeżeli ktoś kupi nieruchomość, która znajduje się w ewidencji, a poprzedni właściciel tego nie wiedział?
- Co w przypadku, gdy informujemy właściciela o wpisie go GEZ danego budynku, który ujęty jest również w WEZ, a właściciel pisze sprzeciw i się nie zgadza?
- Kto powinien wykonać ekspertyzę?
- Czy w przypadku aktualizacji GEZ należy informować właścicieli zabytków wpisanych do GEZ uchwalonego w 2011 r. i stan ten nie ulegnie zmianie?
- Czy konserwator ma obowiązek poinformować gminę, aby wpisała zabytek do ewidencji wojewódzkiej?
- Właściciel nieruchomości złożył wniosek do urzędu z prośbą o wykreślenie zabytku z GEZ. Po konsultacji otrzymaliśmy informację, że zabytek powinien zostać w GEZ. Takie pismo zostało wysłane do właściciela nieruchomości, jednak on nalega na wykreślenie i złożył o to pismo. Co w takiej sytuacji?
- W jakiej formie powinna być przyjęta GEZ? W formie uchwały czy zarządzenia wójta?
- Czy wójt może coś zrobić, jeżeli dany zabytek z rejestru lub WEZ nie został ujęty w GEZ?
- Co w sytuacji, gdy w 2015 r. konserwator wpisał do WEZ, a gmina do tej pory nie uzupełniła kart?
- Aktualizacja GEZ jest robiona co kilka lat. Co, jeśli dany obiekt zostanie wpisany do rejestru lub WEZ tuż po aktualizacji GEZ i wójt nie dostał informacji z WKZ o wpisaniu do WEZ lub rejestru nowego rejestru?
- Czy UG w postępowaniu wykreślenia stosuje procedurę zgodnie z k.p.a.?
- Postępowanie aktualizacyjne GEZ. Mamy zwrot z powodu śmierci właściciela. W jaki sposób poinformować o zmianie karty? Czy sam BIP wystarczy?
- Mamy na terenie obiekt wpisany zarówno do GEZ, jak i WEZ (stara piekarnia z mieszkaniem dla piekarza i sklepem). Niestety właściciel od wielu lat nie dba o niego w odpowiednim zakresie i

miesiąc temu część budynku się zapadła. PINB wydał decyzję o natychmiastowym opuszczeniu (spadkobiercy do tej pory zamieszkiwali w mieszkaniu nad piekarnią) ze względu na bardzo zły stan techniczny zabytku. Czy gmina jest zobowiązana w jakikolwiek sposób poinformować WKZ o pogorszeniu stanu technicznego zabytku?

- Czy po wydaniu zarządzenia w sprawie GEZ trzeba poinformować każdego właściciela o ujęciu zabytku?
- Jeżeli aktualizujemy wszystkie karty adresowe gminnej ewidencji zabytków, to czy zawiadomienie właścicieli może być realizowane przez obwieszczenie? Czy konieczne jest osobiste zawiadomienie za pośrednictwem Poczty Polskiej?
- Czy zabytki nieruchome przyjmujemy zarządzeniem razem z zabytkami archeologicznymi? Czy każde musi mieć oddzielne zarządzenie?
- Co ile lat należy aktualizować GEZ?
- Jeżeli dokonujemy wykreślenia zabytku z GEZ na wniosek właściciela, to czy oprócz umieszczenia zawiadomienia na BIP-ie informujemy wnioskodawcę o zamiarze wyłączenia?
- Co, jeżeli w karcie ewidencji stanowiska archeologicznego nie ma podanej działki? Czy opracowując kartę adresową musimy określić numer działki? Kto bierze za to odpowiedzialność? Co z powiadomieniem właścicieli, jeżeli nie możemy dokładnie ustalić numeru działki?
- Czy konserwator zatwierdza karty adresowe pkt. 11 karty dla obiektów lub stanowisk wpisanych do rejestru zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków?
- Czy karty adresowe zabytków GEZ muszą posiadać uzgodnienia z WKZ?
- Jak należy traktować GEZ z 2002 r. przesłaną do WKZ, ale nieprzyjętą zarządzeniem wójta?
- Dokonałmy powiadomienia o zamiarze na 14 dni przed planowaną aktualizacją GEZ, jednak ze względu na zbyt dużo pojawiających się uwag, samej aktualizacji w formie zarządzenia nie dokonaliśmy do czasu wyjaśnienia uwag i wątpliwości. Czy po ich wyjaśnieniu z tymi właścicielami, którzy mieli uwagi przesyłamy im ponownie zawiadomienie?
- Czy warto aktualizować kartę adresową obiektu nie wpisanego rejestru zabytków i WEŻ, którego właścicielem jest gmina?
- Czy krzyże przydrożne traktujemy jako zabytki nieruchome?
- Czy nieaktualna karta adresowa zabytku daje jakieś możliwości właścicielowi zabytku do podjęcia kroków zmierzających do wykreślenia go z GEZ?
- Czy istnieją jakieś wartościowe publikacje, którymi można się wesprzeć podczas sporządzania GPOZ-u?
- Jak powinno wyglądać zarządzenie w przypadku aktualizacji gminnej ewidencji zabytków w przypadku, gdy mamy GEZ z 2002 r. przesłaną do WKZ, ale nie przyjętą zarządzeniem?
- W jaki sposób wygląda udostępnianie informacji w GEZ dla spraw sądowych lub egzekucyjnych?
- Czy gminy powinny obligatoryjnie posiadać gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego?
- Czy wydajemy zaświadczenia o położeniu nieruchomości w GEZ?
- W jaki sposób można wypisać zabytki z GEZ?
- Jak wygląda procedura wykreślenia z GEZ kapliczki znajdującej się na działce prywatnej przy drodze powiatowej?
- Według jakich kryteriów kapliczka została zakwalifikowana jako zabytek nieruchomy?
- Jak aktualizować dane na kartach GEZ lub poprawiać błędy dawniej wpisane?
- Co, jeżeli w karcie KEZAL nie ma określonej lokalizacji stanowiska?
- Czy na wzorze karty powinien być numer działki?
- Czy wpisujemy numer decyzji układu urbanistycznego, na obszarze którego znajduje się obiekt, dla

- którego robimy kartę GEZ, nawet jeżeli obiekt nie jest jednostkowo wpisany do rejestru zabytków?
- Czy do zawiadomienia o sporządzeniu nowej karty i zamiarze włączenia jej do GEZ publikowanego na BIP-ie należy dołączyć skan karty?
 - Czy aktualizacja karty wymaga informowania lub opiniowania WKZ?
 - Co zrobić z kartami wyłączonymi z GEZ?
 - Jeżeli nastąpi usunięcie obiektu z GEZ, to czy należy zmienić miejscowy plan zagospodarowania terenu?
 - Jeżeli gmina ma lokale gminne, które są najmowane lokatorom, to czy musimy wykonać audyt dla tych budynków?
 - W jakiej formie dokonujemy aktualizacji GEZ?
 - W jakiej formie wyłączamy kartę z GEZ?
 - Czy jest konieczność aktualizacji GEZ z 2012 r.?
 - Co ile trzeba robić aktualizację GEZ? Czy jest określony przedział czasowy?
 - Jeżeli obiekt jest wpisany tylko do GEZ, a właściciel chce go wykreślić, to czy potrzebne jest uzgodnienie tego z WKZ?
 - Z czego wynika uzgodnienie z NID? wykreślenia obiektu?
 - Mamy uchwalony program opieki nad zabytkami, który jest ważny do 2026 r. Czy w trakcie konieczne jest podjęcie jakichś działań?
 - Jakie są konsekwencje za brak sprawozdania z programu opieki nad zabytkami po dwóch latach?
 - Jeżeli umieszczamy nowe zdjęcia w karcie GEZ, to czy stanowi to zmianę karty GEZ obiektu nieruchomego i mamy obowiązek zawiadomić właściciela lub posiadacza zabytku o tej czynności?
 - Czy są dotacje dla zabytków wpisanych tylko do gminnej ewidencji zabytków?
 - Co w przypadku, gdy nie ma GEZ?
 - Co zrobić, gdy właściciel nie żyje? Czy wystarczy, że zamieścimy obwieszczenie z informacją, że planujemy włączyć obiekt do GEZ? Czy należy szukać spadkobierców?
 - Co z powiadomieniem właścicieli w przypadku aktualizacji kart adresowej o formę ochrony?
 - Jeżeli karty zabytków mamy na starym wzorze, to czy trzeba je zaktualizować przy formalizowaniu obecnym zarządzeniem?
 - Czy po wyroku TK możemy wyłączyć karty GEZ? Czy należy z tym czekać do zmiany przepisów prawa?
 - Co w sytuacji, gdy gmina nie posiada obowiązującego programu opieki nad zabytkami?
 - Jeżeli co roku w raporcie o stanie gminy robimy sprawozdanie z zabytków, to czy dodatkowo powinniśmy sporządzać sprawozdanie z realizacji programu opieki nad zabytkami?
 - Jaka jest waga ochrony obiektu objętego ochroną na podstawie zapisów planu miejscowego? Czy na taki obiekt można udzielić dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane, zgodnie z zasadami określonymi w uchwale rady gminy?
 - Czy aktualizację planu przysyłać do zaopiniowania przez WKZ?
 - Gmina wystąpiła do konserwatora zabytków z wnioskiem o wydanie opinii dot. wykonania pompy ciepła przy budynku wpisanym do Wojewódzkiej oraz Gminnej Ewidencji Zabytków. Otrzymała opinię pozytywną, została jednak wezwana do doprowadzenia budynku do stanu pierwotnego ze względu na jego docieplenie, a tym samym zakrycie elewacji
 - Kiedy stosujemy uchwałę o przyznaniu wsparcia dot. zabytków?
 - Czy wymagana jest zgoda WZK do przeprowadzania robót budowlanych na zgłoszenie (ocieplenie lub wymiana dachu) obiektów wpisanych tylko w GEZ?
 - Czy GEZ trzeba prowadzić elektronicznie?
 - Czy do GEZ wpisujemy komentarze zbytkowe?

- Czy GEZ udostępniony publicznie może być w formie wykazu, czy kart adresowych?
- Czy cmentarz żydowski może zamknąć w celu uchronienia przed jego dewastacją?
- Co z udostępnieniem kart, które nie są zaktualizowane?
- Czy aby ustalić właściciela zabytku trzeba za każdym razem występować o wypis z rejestru gruntów i budynków?
- Jakie są konsekwencje, jeżeli prezydent nie poinformuje właściciela o włączeniu lub wyłączeniu zabytku w GEZ?
- Czy zmiana wyglądu zabytku po rewitalizacji wymaga sporządzenia nowej karty i ponownego powiadomienia właściciela?
- Kto w świetle przepisów może sporządzić karty adresowe zabytków nieruchomych GEZ oraz archeologicznych?
- Czy zmiany w karcie każdorazowo muszą być uzgadniane z konserwatorem zabytków?
- Jakie są obowiązki dotyczące przeprowadzenia inwestycji na działce, na której znajduje się stanowisko archeologiczne, a sama inwestycja jest oddalona od stanowiska? Czy musimy zatrudnić nadzór archeologiczny?
- Jeżeli konserwator przeprowadził aktualizację stanowisk, gdzie doszło do znacznych zmian położenia stanowisk, to czy może przekazać je zwykłym pismem lub e-mailem?
- Co w przypadku, gdy budynek został wyremontowany i okazało się, że jest wpisany w GEZ, a właściciel twierdzi, że nie wiedział, iż budynek jest zabytkiem?
- Co w przypadku, gdy WZK tworzy kartę obiektu dla zespołu i włącza ją do ewidencji wojewódzkiej? W zespole znajduje się kilka obiektów, część z nich była już ujęta w GEZ i posiadała karty adresowe, a część nie. Czy dla tych obiektów prezydent wykonuje karty adresowe osobno, czy dla zespołu? Kto powiadamia właścicieli nowo wyłączonych obiektów?
- Jak wpisać do ewidencji nowo utworzony grób żołnierza korpusu, który został odnaleziony w lecie i uroczyście pochowany na cmentarzu?
- Czy na BIP-ie publikuje się informację o zamiarze włączenia do GEZ stanowisk archeologicznych?
- Co, jeżeli właściciel w zawiadomieniu nie wyrazi zgody na włączenie do GEZ?
- Jak sformułować zarządzenie w sprawie aktualizacji kart adresowych GEZ, jeżeli załącznik stanowiący wykaz zabytków się nie zmieni?
- Czy uzgadnia się projekt decyzji o WZ dla inwestycji na działce sąsiedniej z nieruchomością, która jest w GEZ?
- Co w przypadku, gdy gmina nie sporządzi nowego programu w wyznaczonym terminie i robi to z półroczną przerwą lub nie sporządzi sprawozdania?
- Jakie są ograniczenia dla właścicieli związane z wyznaczeniem stanowiska archeologicznego i sfery ochrony stanowiska w MPZP przy budowie domu?

Prowadzący:

Wojciech Watycha

Naczelnik Wydziału Rozwoju i Urbanistyki Urzędu Miasta Nowy Targ, urbanista. Autor Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Nowy Targ 2020-2023 oraz wcześniejszych edycji. Odpowiada za Gminną Ewidencję Zabytków Miasta Nowy Targ. Autor i współautor projektów planów miejscowych oraz ich zmian, współautor projektów zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wiceprzewodniczący Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Nowym Targu.

Absolwent Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Ukończył studia podyplomowe na Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach (obecnie Akademia Śląska) oraz na Politechnice Krakowskiej.

Terminy i szkolenia

Data: 26 listopada 2026 10:00-15:00

Miejsce: Wideoszkolenie

Prawa autorskie do niniejszego programu przysługują Private Corporate Consulting Sp. z o.o. Udostępnianie, kopiowanie i przerabianie niniejszego programu bez pisemnej zgody Private Corporate Consulting Sp. z o.o., zagrożone jest odpowiedzialnością karną oraz cywilną